

O úloze vlastenectví a internacionalismu

„Vnitřní i mezinárodní podmínky vyžadují neustále prohlubovat vlastenecké a internacionalistické uvědomění, odhodlání budovat a bránit nejen svou zemi, ale i socialismus a pokrok ve světě. Na tom, jak náš člověk chápe rozsah a složitost problémů, které musí naše společnost řešit, jak se dokáže orientovat v tom, co se děje ve světě, závisí jeho přínos pro společnost i to, s jakým zánícením bojuje za ideály socialismu.“

Zpráva o činnosti strany a vývoji společnosti od XV. sjezdu KSČ a další úkoly strany.

XVI. sjezd Komunistické strany Československa i XXVI. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu vejdou do dějin jako sjezdy, které otevírají smělé perspektivy rozvoje společnosti, ukazují cestu do budoucnosti a stanou se přesvědčivým dokladem toho, že ideje socialismu a komunismu se stávají materiální silou v rozvoji národních ekonomik, vědy, techniky a kultury, naplňují se při zvyšování hmotné a kulturní úrovně lidu, v upevňování socialistické uvědomělosti a sociálních a mírových jistot. Tyto sjezdy, stejně jako sjezdy bratrských komunistických a dělnických stran ukazují, jaké náročné úkoly musí splnit jednotlivé země socialistického společenství v boji za vybudování rozvinuté socialistické společnosti, za vytvoření všestranných předpokladů přechodu ke komunismu, za mír a společenský pokrok.

Předpokladem splnění těchto náročných úkolů je pochopení vnitřních i vnějších mezinárodních souvislostí tohoto procesu širokými masami pracujících i vytvoření jejich vnitřního přesvědčení o sociální spravedlivosti, humanitě a pokrokovosti revolučních přeměn společnosti, na kterých se lid podílí. Významnou úlohu v boji o myšlení a srdce lidí plní ideje socialistického vlastenectví a proletářského a socialistického internacionalismu, kterým byla ne náhodou na XXVI. sjezdu KSČ a XVI. sjezdu KSČ věnována taková pozornost.

Tato pozornost vlastenectví a internacionalismu nebyla věnována jen v mezích a rámci vztahů zemí socialistického společenství, ale v širších souvislostech, v jednotě se základními problémy soudobé epochy. Je zcela pochopitelné, že zvláštní po-

zornost byla na sjezdech věnována socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionalismu proto, že představují v současné epoše nehumánnější vztahy pracujících k socialistické vlasti a k národům zemí socialistického společenství a patří k mocným faktorům rozvoje společenského pokroku. Ideje socialistického vlastenectví a proletářského a socialistického internacionalismu se staly vnitřním přesvědčením pracujících socialistických zemí. Působí jako motivační síla při řešení hospodářských, politických a ideologických problémů. Mají přímý vliv na prohlubování všestranné spolupráce mezi socialistickými zeměmi i státy s rozdílným společenským zřízením, stávají se základním rysem i hodnotou socialistického člověka.

Soudruh G. Husák na XVI. sjezdu KSČ zdůraznil nevyhnutelnost soustavného vytváření podmínek pro harmonický rozvoj mladých lidí i pozornost komunistů, stranických a společenských orgánů a organizací jejich výchově. Potřebu angažovanosti mladých lidí vyjádřil následovně: „Budeme pečovat o to, aby rostla účast mladých lidí na spoluvytváření naší další cesty, na realizaci i kontrole velkých úkolů výstavby rozvinuté socialistické společnosti. Musíme jít stále o to, aby si mládež byla vědoma své odpovědnosti před budoucností, aby svou lásku k rodné zemi vyjadřovala prospěšnou prací pro socialismus, aby spojovala hluboké pocity socialistického vlastenectví s proletářským internacionalismem, aby byla připravena k budování a obraně socialistické vlasti.“ [Sborník hlavních dokumentů XVI. sjezdu Komunistické strany Československa. Praha 1981, s. 32.]

Požadavek dále zkvalitňovat proces výchovy k socialistickému vlastenectví a socialistickému internacionalismu má mimořádný význam pro výchovu obránců socialistické vlasti i celého socialistického společenství. V tomto výchovném působení nám nejde o plané proklamace a výzvy k lásce k socialistické vlasti a celému socialistickému společenství, ale o cílevědomou výchovu příslušníků armády, která je spojena s osvojováním marxisticko-leninské teorie a úsilím o její přeměnu ve vnitřní přesvědčení příslušníků armády o správnosti politiky strany, která je oprávněnou pokračovatelkou všeho pokrokového, co bylo vytvořeno v našich dějinách. Přesvědčení o tom, že budování socialismu je neoddelitelné v současné epoše spojeno s jeho vojenskou obranou a že splnění těchto úkolů je možné jen v těsném spojení s bratrské spolupráci se státy socialistického společenství, především se Sovětským svazem.

Materiály XVI. sjezdu KSČ a XXVI. sjezdu KSSS nám poskytují dostatek argumentů pro pěstování oprávněné hrdosti nad výsledky, kterých jsme dosáhli ve všech oblastech života naší společnosti právě díky bratrské spolupráci se zeměmi socialistického společenství i nad výsledky, které dosahují země socialistického společenství. Pěstování citového vztahu k socialistické vlasti a celému socialistickému společenství by mělo vyústit: v posílení životních jistot každého vojáka jako občana socialistické vlasti, v jeho přesvědčení o světých perspektivách socialismu ve světovém měřítku, v jeho činnosti pro společnost i v jeho odhodlání učinit vše pro obranu socialistické vlasti a celého socialistického společenství.

Náčelník HPS generálplukovník Antonín Brabec na Celooarmádním aktivu komunistů v červnu letošního roku zdůraznil: „Úkoly, jež XVI. sjezd KSČ vylíčil pro ČSLA, dále zvyšují nároky na výchovu jejích příslušníků, na kvalitu a účinnost ideologické práce. Jde především o to, aby výrazně přispívala k výchově třídně a politicky uvědomělých příslušníků armády bezmezně oddaných straně a lidu; aby ovlivňovala jejich rozum a srdce, povzbuzovala je k čestnému a svědomitému plnění povinností, pomáhala jim osvojit si vojenské mistrovství a dokonale ovládnout zbraně a bojovou techniku; aby se celkově zvýšila úloha ČSLA jako školy budovatelů a obránců socialistické vlasti...“

Vlastenecké a internacionální uvědomění se neoddelitelně spojuje s pochopením, že bezpečnost ČSSR a její další rozvoj jsou možné jen v těsném spojení a spolupráci se socialistickými zeměmi, především se

Sovětským svazem.“ [Z referátu člena ÚV KSČ, náčelníka HPS ČSLA generálplukovníka A. Brabce. Obrana lidu, 11. 6. 1981, s. 3.]

Socialistické vlastenectví a proletářský internacionalismus jako ideje, sociální citění i principy vztahů nejsou ve svých projevech neměnné, ale neustále se rozvíjejí v závislosti na vývoji třídně rozděleného světa a postavení a místa jednotlivých národů a států při řešení základního rozporu současné epochy i vlastních dějinných národních, státních a třídních problémů. Jejich obsah a zaměření jsou spojeny s hlavními úkoly dělnické třídy a jejími třídními zájmy.

Dialektika vztahů vlastenectví a internacionalismu potvrzuje obecnou platnost principu všeobecné souvislosti, vzájemné podmíněnosti a působení jevů a procesů objektivního světa. Proto se v současné epoše nerozvíjejí a ani nemohou rozvíjet izolovaně, ale působí jednotně na nejdůležitější sociálně politické jevy a procesy, ať již jsou třídní, národní, mezistraničské, mezinárodní nebo mezilidské povahy.

Předpokladem pochopení místa a úlohy socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu v boji pokrokových sil za mír a společenský pokrok i za jejich obranu je pochopení podstaty vlastenectví a internacionalismu.

Teoreticko-metodologická východiska analýzy podstaty vlastenectví a proletářského internacionalismu vypracovali zakladatelé marxismu-leninismu. Dokázali, že lidé, v procesu materiální výroby vytvářejí také určité konkrétně historické, politické, sociální a kulturní prostředí, které nazýváme vlastí a které má ve společenském bytí individuální neobyčejný význam. Lidé však nejen vytvářejí, ale také do sebe vstřebávají určité přírodní, sociální a kulturní prostředí, splyvají s ním a formují si k tomu životnímu prostředí, v němž se narodili, žijí a jež pokládají za své, citový vztah, který nazýváme vlastenectvím.

Marxisticko-leninská teorie chápe vlastenectví jako určitý projev **sociálního citění** lidí. V. I. Lenin vymezil vlastenectví jako „jeden z nehlubších citů, které se v lidech pevně zakořenily za staletí a tisíciletí, co existují jejich od sebe odloučené vlasti“. (Lenin, V. I.: Cenná doznání Pjotrů Sorokina. Spisy, sv. 28, Praha 1955, s. 187.) Považoval je tedy za historické sociální citění, formované dlouhodobou existencí samostatných společenských celků, které je základem vědomí určité historicky podmíněné pospolitosti.

Sociální citění lidí bývá vázán na různé typy lidských kolektivů. Projevuje se jako citění třídní nebo skupinové, vyjadřuje také emocionální vztahy k obci, mės-

tu, oblasti, v nichž lidé žijí a k pracovnímu kolektivu, v němž pracují.

Vlastenectví vyjadřuje **sociální vztah lidí k národním kolektivům**, je jejich národním citěním.

Ve vlastenectví se odráží nejen etnická, jazyková a územní pospolitost, ale i souhrn určitých vztahů k řadě sociálních jevů — k národní kultuře, státnímu společenství, ke své vlasti a k jiným národům.

Vlastenectví je **historický jev**. Jeho vznik a obsah souvisí s konkrétně historickými etapami rozvoje jednotlivých společensko-ekonomických formací, formujících národních citěním. Vlastenectví jako prvek obsahu společenského vědomí nabylo na zvláštním významu v období nastupujícího kapitalismu, který sjednotil středověké národnostní skupiny v moderní centralizované státy. Kvalitativně jinou úlohu však plní v současné etapě společenského vývoje.

Národní citění jako určitý citový vztah ke svému národu, k jeho hodnotám, ke své vlasti, je **třídní vztah**. Třídní hodnocení vlastenectví vyplývá z rozboru třídní podstaty vlasteneckých názorů, z objasnění toho, ve jménu čeho a v důsledku jakých zájmů je ta která třída nositelkou vlasteneckého citění.

V třídní společnosti neexistuje ve vztahu k národu, vlasti, nějaké čisté vlastenectví, ale fakticky v jednom národu koexistuje nebo může koexistovat v určité historické situaci několik typů vlastenectví a národního patriotismu. Například v etapě relativní pokrokovosti vývoje buržoazní společnosti se setkáváme s vlastenectvím buržoazie, maloburžoazie i vlastenectvím proletariátu. Postoj těchto tříd k vlasti se historicky vytváří a mění. V závislosti na tom se mění i třídní obsah vlastenectví i jeho pokrokovost. Třídní zájem ovlivňuje představy tříd o vlasti i jejich vlastenectví. Toto vlastenectví může být relativně pokrokové, může však také přerůst v nacionalismus a šovinismus, nebo dosáhnout nové kvality v tom, že splyvá v jedno s proletářským internacionalismem. Z naznačených souvislostí vyplývá, že všechny tyto typy vlastenectví vyjadřují citový vztah k vlasti. Avšak přes tuto jevovou shodnost jsou tyto typy vlastenectví obsahově i třídně nesrovnatelné a protikladné.

V buržoazním vlastenectví vystupují jako rozhodující prvky etnické a národní nebo národnostní. Toto vlastenectví je národně egocentrické. Sleduje převážně jeden cíl — zachovat tuto vlast pro tyto třídy jako objekt jejich vykořisťování a třídního panství.

Národní citění buržoazie je takové vlastenectví, které je určováno jejím třídním zájmem. Jsou-li ta či ona národní hesla

pro buržoazii výhodná, upevňují-li její třídní panství, buržoazie je podporuje. Avšak, jak zdůrazňoval V. I. Lenin, „... buržoazie zrazuje zájmy svobody, vlasti, jazyka a národa, když před ní vyvstane revoluční proletariát.“ (Lenin, V. I.: Národnostní otázka v našem programu. Spisy, sv. 6, Praha 1953, s. 465.) Nacionalističtí ideologové vykládají národní sebevědomí falešně, jako jednotné, nadtřídní vědomí národa. Spekuluji s vlastenectvím a ztotožňují vlastenectví a nacionalismus. Vydávají internacionalisty, bojující proti nacionalismu za odrodilce, nenárodní a protivlasteneckou sílu. Buržoazní nacionalisté parazitují na tom, že vlastenectví a nacionalismus vyrůstají z určitého vztahu k jednomu objektu — národu. Avšak obsah vlastenectví a nacionalismu je protikladný. Nacionalisté absolutizují ve vztahu k národu etnické a národní zvláštnosti, které staví proti zvláštnostem jiného národa. Přeceňují minulost a úlohu historických událostí, které nemají vztah k současnosti a nepatří k pokrokovým tradicím národa. Snaží se pomoci nacionalismu zastřít své úzce omezené třídní zájmy hlásáním celonárodních zájmů, národní výlučnosti apod. Tento třídní zájem buržoazie směřuje k udržení a upevnění soukromého vlastnictví výrobních prostředků i vykořisťovatelských poměrů, v nejednom případě i na úkor jiných národů. Proto je buržoazie vždy nacionalistickou. Její vlastenectví je přinejlepším vlastenectvím fráze. Vede k nacionálnímu sobectví, k nedůvěře a k nepřátelství vůči druhým národům.

Dělnickému hnutí, vedenému marxisticko-leninskou stranou, připadl úkol dokázat pracujícím, že vlast není jen příroda, národně jazykové společenství, ale také a především společenské zřízení dané sociálně ekonomickými, politickými, třídními i ideologickými faktory. Proto zakladatelé marxismu v Manifestu komunistické strany konstatovali, že proletáři nemají v podmínkách buržoazní společnosti vlast. To neznamená, že je dělníkům a rolníkům lhostejné, jaké jsou hranice jejich států, jaký je jazyk a kultura národního společenství, ve kterém žijí. Právě naopak. Proto, že milují svůj národ a zemi, bojují proti všem, kteří hanobí vlastní národ a brání tomu, aby se tato země stala skutečnou národní vlastí širokých mas pracujících. Proto si musí proletáři svou skutečnou vlast proti buržoazii vydobýt.

Dělnická třída nemůže chápat svůj boj mimo souvislost s bojem proletariátu jiných národů, neboť jejím nepřítelem není jen buržoazie vlastní země, ale i buržoazie jiných zemí. Proto skutečně, proletářské

vlastenectví je neoddělitelné od proletářského internacionalismu.

Proletariát má kvalitativně jiný vztah ke svému národu i k jiným národům. Národní cítění proletariátu, jeho touha po svobodě a nezávislosti své vlasti, jeho národní hrdost, která je v souladu se zájmy a potřebami širokých mas pracujících, vyžaduje spojení revolučního úsilí pracujících různých národů a národností k likvidaci vztahů nadvlády a podřízenosti, bránících národnímu a sociálnímu rozvoji.

Mezi vlastenectvím proletariátu a proletářským internacionalismem existuje dialektická jednotka. Nevyhnutelnost sjednocení dělníků různých zemí je vyvolána tím, že se buržoazie celého světa spojuje k boji proti dělnickému hnutí. „Kapitál,“ napsal V. I. Lenin, „je síla mezinárodní. Má-li být poražen, je nutný mezinárodní svazek dělníků, mezinárodní bratrství dělníků.“ (Lenin, V. I.: Dopis ukrajinským dělníkům a rolníkům. Spisy, sv. 30, Praha 1955, s. 293.)

Proletářský internacionalismus je jeden ze základních principů ideologie dělnické třídy a její marxisticko-leninské strany. Vyjadřuje mezinárodní solidaritu pracujících v boji proti kapitalismu, za sociální a národní osvobození, za vybudování socialismu a komunismu. Tato jednotka třídních zájmů a cílů se projevuje ve společném boji proti třídnímu a národnímu nepříteli bez ohledu na státní a národní příslušnost jeho konkrétních představitelů.

Klasikové marxismu v Manifestu komunistické strany v požadavku „Proletáři všech zemí, spojte se“ vyjádřili podstatu proletářského internacionalismu. Proletáři, kteří žijí v různých kapitalistických státech, příslušející k různým národům, hovořící různými jazyky, se musí spojit ke společnému boji proti kapitalismu, chtějí-li pro všechny pracující vytvořit skutečnou — socialistickou — vlast a zabezpečit rovnoprávnost národů.

Příslušníci Komunistické strany Československa se hrdě hlásí k revolučním tradicím šedesátileté činnosti naší strany, o jejíž činnosti řekl soudruh Husák na XVI. sjezdu KSČ: „Komunistická strana je od svého zrodu nedílnou součástí mezinárodního revolučního hnutí... Věrnost leninským zásadám proletářského a socialistického internacionalismu, bratrská spolupráce a solidarita s revolučními dělnickými stranami na celém světě jsou a zůstanou stěžejním principem politiky naší strany.

Zásadami proletářského internacionalismu se strana řídila jak ve vztahu k ostatním komunistickým stranám, tak i k jednotlivým národním oddílům revolučního proletariátu v Československu. To mělo

hluboký vliv na proces jejího zrání jako strany skutečně leninské, strany opravdových vlastenců a internacionalistů. Na rozdíl od buržoazních stran jedině Komunistická strana Československa byla schopna vypracovat reálný program řešení národnostní otázky v našem státě a uvést jej v život.“ (Sborník hlavních dokumentů XVI. sjezdu Komunistické strany Československa. Praha 1981, s. 6—7.)

Vyřešení národnostní otázky je revoluční věcí a internacionální povinností dělnické třídy, protože:

- dělnická třída vzhledem ke své úloze v socialistické revoluci a ke svému postavení za kapitalismu má zájem na odstranění všech forem útlaču včetně národnostního,

- dělnická třída nemůže uskutečnit své třídní cíle bez podpory pracujících mas různých národností,

- internacionální charakter politiky, státu a morálky dělnické třídy vyžadují vytvoření dobrovolného bratrství národů. Uskutečnění vlasteneckých, národních úkolů je svým obsahem internacionální, tj. urychluje celý revoluční proces.

Společné třídní zájmy proletariátu i širokých mas pracujících tak splyňují s vlasteneckými zájmy, které mohou být naplněny jen v socialistické revoluci. K jejímu vítězství je třeba, aby se hegemon revoluce opíral nejen o svého spojence — pracujícího rolníka, ale i o vlastenecké hnutí různých sociálních vrstev, ba dokonce aby využil i vnitřních rozporů mezi buržoazií. V. I. Lenin napsal: „Je stále jasněji vidět, že socialistická revoluce, která zraje všude na celém světě, nebude v žádném případě záležet jenom na vítězství proletariátu v každé zemi nad vlastní buržoazií... a tak socialistická revoluce nebude jenom a hlavně bojem revolučních proletářů v každé zemi proti vlastní buržoazii — ne, bude to boj všech kolonií a zemí utiskovaných imperialismem, všech závislých zemí proti mezinárodnímu imperialismu.“ (Lenin, V. I.: Referát na II. všeruském sjezdu kom. organizací národů Východu. Spisy, sv. 30, Praha 1955, s. 154.)

Vítězství socialistické revoluce je předpokladem vytvoření skutečné vlasti pro široké masy pracujících i vzniku kvalitativně vyššího, socialistického vlastenectví.

Socialistické vlastenectví ve srovnání s vlastenectvím v třídně antagonistických státech má jinou třídně sociální povahu.

Je spojeno s charakterem socialismu, s třídními zájmy pracujících, s vědomím toho, že pouze socialismus a komunismus mohou poskytnout vlastní a v ní žijícím národům všestranný rozvoj.

Socialistické vlastenectví je nejen národní, ale zároveň i internacionální. Socialistická vlast vyjadřuje zájmy všech národů, národností i národnostních skupin. Svou socialistskou vlast milují, chrání, upevňují všichni občané nezávisle na národnosti příslušnosti. Člověk nemůže být skutečným vlastencem, aniž by byl internacionalistou, nemůže být internacionalistou, aniž by byl vlastencem.

Za kapitalismu má objektivně vlastenectví každé třídy své třídní zaměření a ve vztahu k vlasti se rozličně odráží zájmy různých tříd. Po vítězství socialismu se začínají všechny třídy a sociální vrstvy společnosti aktivně podílet na řešení společných úkolů socialistické a komunistické výstavby. Po upevnění morálně politické jednoty lidu nabývá vlastenectví jednotný třídní obsah, odpovídající zájmům vedoucí síly socialistických států — zájmům dělnické třídy vedené marxistickoleninskou stranou. Je překonán rozpor mezi třídním a všelidským momentem ve vlastenectví.

Se vznikem a rozvojem světové socialistické soustavy nastává v procesu formování světové socialistické spolupráce nová etapa v rozvoji teorie a praxe proletářského internacionalismu — socialistický internacionalismus.

Z dokumentů XVI. sjezdu KSČ jasně vyplývá, že další upevňování a zvyšování obranyschopnosti naší armády je mimo jiné závislé na dalším upevňování vlastenectvého a internacionálního uvědomění vojáků k obraně socialistické vlasti, socialismu a míru.

Plnění tohoto úkolu je závislé na účinnosti vlastenectvé a internacionální výchovy všech příslušníků armády. Nebylo jisté nahodilé, že na Celoarmádním aktivu komunistů v červnu letošního roku byla ve vystoupeních ministra národní obrany ČSSR i v referátu náčelníka HPS ČSLA věnována taková pozornost této oblasti výchovy, především směrem k mladým vojákům z povolání.

Ve vystoupení člena ÚV KSČ, ministra národní obrany ČSSR armádního generála M. Dzúra bylo zdůrazněno: „Potřeba dalšího růstu vlastenectvého a internacionálního uvědomění vojáků k obraně socialistické vlasti, socialismu a míru vyžaduje, abychom v souladu s linií XVI. sjezdu KSČ dále prohlubovali výchovnou úlohu ČSLA.

Zvýšenou pozornost budeme věnovat formování morálně politického profilu příslušníků armády, zejména výchově k socialistickému vlastenectví, proletářskému a socialistickému internacionalismu.“ (Z vystoupení člena ÚV KSČ, ministra národní

obranu ČSSR armádního generála M. Dzúra. Obrana lidu, 11. 6. 1981, s. 4.)

Úspěšná realizace vlastenectvé a internacionální výchovy je do značné míry závislá na tom, jak mladí příslušníci armády chápou vnitřní a zahraniční politiku zemí socialistického společenství, která vyjadřuje nejvlastnější zájmy všeho lidu i pokrokových sil světa.

Má-li přinést tato výchova očekávaný efekt, musí cílevědomě působit na vědomí, city i jednání lidí, vytvářet potřebu znalostí zákonů společenského vývoje, znalostí dějin našich národů, třídního a národně osvobozeného boje, schopnosti orientovat se v problémech mezinárodní politiky a vytvářet potřebu účasti na velkém díle výstavby rozvinuté socialistické společnosti.

Aktivní podíl na výstavbě rozvinuté společnosti a na obraně socialistických vymožeností formuje základní rys budovatelů socialismu i obránců socialistické vlasti. Pěstuje v lidech zásadovost při hodnocení jevů a procesů, nesmiřitelnost ke všem projevům nacionalismu, šovinismu a rasismu, ideovou pevnost a schopnost čelit jakýmkoliv formám buržoazního vlivu.

Zasedání ÚV KSČ v březnu 1980 zdůraznilo, že „bez hlubokého objasňování jednoty národních a internacionálních zájmů, povinností, které plníme jako pevný článek socialistického společenství, by lidé nebyli s to pochopit politiku naší strany a dát jí plnou podporu... vlastenectví a internacionalismus jsou vlastností, s nimiž se člověk nerodí... Když naučíme naši mládež vážit si velkého díla předků, účtět k pokrokovým tradicím, k naší materiální a duchovní kultuře, když ji naučíme spojit svou lásku k vlasti s velkou perspektivou, kterou má naše země v rodině socialistického společenství, spojit socialistické vlastenectví s proletářským internacionalismem, můžeme si být jisti budoucností naší mládeže, budoucností naší země.“ (Zasedání ústředního výboru Komunistické strany Československa ve dnech 25. a 26. března 1980, Praha 1980, s. 11, 17.)

Takoví lidé se cítí splnit i úkoly při zvyšování obranyschopnosti naší země, o kterých soudruh Husák na XVI. sjezdu KSČ řekl: „Budeme i nadále budovat Československou lidovou armádu jako nedílnou součást ozbrojených sil států Varšavské smlouvy. Nebudeme litovat sil a prostředků, aby naše armáda byla vysoce moderní armádou, bezmezně oddanou straně a lidu, schopnou společně se Sovětskou armádou a armádami ostatních států Varšavské smlouvy uchránit mír a vymoženosti socialismu.“ (Sborník hlavních dokumentů XVI. sjezdu KSČ. Praha 1981, s. 35.)